

Брюнгільд

Брюнгільд. Художник Арпад Баш, 1900

Валькірія Сіґдріва дає герою Сіґурду
питовний ріг. Фрагмент з композиції рунічного
каменю, 11 ст.

Брюнгільд (Брингільд, Брунхільда, Брунгільда; від давньоісл. *Vrynhildr* — броня, лати і битва; верхньонім. *Vrühilt*) — персонаж давньоскандинавської («еддичної») міфології, а також німецької куртуазної поезії. Багатирка (ісл. *skjaldmægr*, букв. Діва щита) та валькірія.

Зміст

- 1 Джерела
- 2 У міфології
- 3 Полемічні аспекти
- 4 Додатково
- 5 Література
- 6 Автор ВУЕ
- 7 Важливо!

Джерела

Основні тексти, де загадано Брюнгільд: героїчні пісні «Старшої Едди», «Пісня про Нібелунгів», «Молодша Едда», а також «Сага про Тідрека», «Сага про Вельсунгів» (обидві — 13 ст.) та ін.

У міфології

Найчастіше постає як донька володаря гунів Будлі, сестра суворого Атлі (котрого асоціюють з Аттілою).

Стала валькірією (під іменем Сіґдріва), але порушила наказ володаря Вальгалли Одіна, й була покарана ним за непослух. Одін позбавив її надприродності та занурив у магічний сон у зачарованій кольчuzі. Від цього сну валькірію пробудив Сіґурд Фафніровбивця — найвідоміший герой з роду Вельсунгів, що став її обранцем. Та через наслані приворотні чари Сіґурд узяв за дружину іншу — княжну Ґудрун з бургундського роду Ґ'юкунгів (чи-то Ніфлунгів або Нібелунгів), сестру князів Ґуннара та Геґні (побратимів Сіґурда).

Натомість Ґуннар посватався до Брюнгільд. За переказом, наречений мусив пройти випробування на звитягу, з якими не впорався, але заради побратима їх здолав Сіґурд (тимчасово набрав зовнішність Ґуннара чарами). З часом оману викрили, й розлючена багатирка підмовила чоловіка та його брата вбити Сіґурда.

Брюнгільд, урозумівши, що втратила свого справжнього коханого, зійшла до нього на поховальне вогнище. У потойбіччі кохання поєднало їх разом навіки.

Полемічні аспекти

Образ Брюнгільд спричинив активну полеміку від появи перших наукових праць з германської міфології. Так, обговорювалися різні аспекти міфологем «суворої багатирки», «випробування наречених», «приспаної красуні» тощо, точилися дискусії навколо того, що з них первинне в епосі про Нібелунгів, а що стало пізнішим нововведенням. Єдиного погляду серед фахівців немає дотепер.

Неоднозначним є кохання героїні до Сіґурда: за однією легендою, між ними не було близькості (у ніч випробування в ліжку їх розділяв оголений меч); за іншою — вони мали ніч кохання, плодом якої стала царівна Аслауг' (Aslaug / Aslög) — одна з дружин легендарного Раґнара Лодброка (проте її зачаття пов'язують ще з першою зустріччю, коли Сіґурд пробудив валькірію від сну).

Окремий аспект становить «валькіричність», яка нібито несе неминучу згубу чоловікові-обранцю. В епосі цими рисами володіють дві героїні: Брюнгільд та Ґудрун (формально відношення до Вальгалли не мала й не була Дівою щита, але обидві — доньки конунгів, і за логікою нордичного епосу, це робило їх потенційними валькіріями). Епічна версія пробудження «сплячої красуні» (де лицар розрубав одягнуту на ній зачаровану кольчугу) певно є архаїчнішою за традиційний поцілунок з класичних європейських казок.

Несамовитий войовничий образ Брюнгільд у німецькій середньовічній куртуазній пісні дещо викривлено. Власне, як і постаті головних героїв — Зіґфріда-Сіґурда, Ґюнтера-Ґуннара, Етцеля-Атлі тощо. Припускають, що німецька версія легенди про Брюнгільд є вторинною щодо скандинавської, а в найповнішій «Сазі про Вельсунгів» є чимало пізніх інтерполяцій та казково-пригодницьких включень.

Додатково

- Брюнгільд є однією з центральних героїнь (нім. *Brünnhilde*) тетралогії Р. Вагнера «Перстень Нібелунга» (нім. «*Der Ring des Nibelungen*»).
- На честь валькірії названо астероїд 123 Брунгільда, відкритий 1872.
- Оперну співачку Соломію Крушельницьку, що зажила слави однієї з найкращих виконавиць творів Р. Вагнера, називали «українською Брунгільдою».

Література

1. Gildersleeve V. C. Brynhild in Legend and Literature // *Modern Philology*. 1909. Vol. 6. № 3. P. 343–374.

2. Larsen H. Sigrdrifa-Brynhild // *Scandinavian Studies and Notes*. 1917. Vol. 4. № 1. P. 65–73.
3. Король Д. О. Фатальні жіночі персонажі в еддичній міфології // *Наукові записки Національного університету «Києво-Могилянська академія»*. Спецвипуск. 2003. Т. 22. Ч. 1: Гуманітарні науки. С. 104–109.
4. Tolkien J. R. R. *The Legend of Sigurd and Gudrún*. London : Harper Collins Publishers, 2010. 377 p.
5. McKinnell J. Female Reactions to the Death of Sigurðr // *Essays on Eddic Poetry*. Toronto : University of Toronto Press, 2014. P. 249–267.
6. Crossley R. Alone in the Center: Brynhild and Brünnhilde // *The Massachusetts Review*. 2018. Vol. 59. № 3. P. 490–504.
7. Kanerva K. Female Suicide in Thirteenth-Century Iceland: The Case of Brynhildr in *Völsunga Saga* // *Viator*. 2018. Vol. 49. № 3. P. 129–154.
8. Batten C. R. Strengði hon elfi: Female Reactions to Male Violence in Eddic Heroic Poetry // *Scandinavian Studies*. 2019. Vol. 91. № 3. P. 289–321.

Автор ВУЕ

Д. О. Король

Покликання на цю статтю: Король Д. О. Брюнгільд // Велика українська енциклопедія.
URL: <https://vue.gov.ua/Брюнгільд> (дата звернення: 27.09.2023).